

Sygn. akt III SK 7/07

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 czerwca 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Kazimierz Jaśkowski (przewodniczący)

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska

SSN Andrzej Wróbel (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania "E" Spółki Akcyjnej w K
przeciwko Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki
o zmianę taryfy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 5 czerwca 2007 r.,
skargi kasacyjnej strony powodowej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z dnia 9 sierpnia 2006 r., sygn. akt VI ACa 1503/05,

**uchyla zaskarżony wyrok oraz poprzedzający go wyrok Sądu
Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i
Konsumentów z dnia 21 lipca 2005 r., sygn. akt AmE 50/04 i
umarza postępowanie.**

Uzasadnienie:

Z E T S.A. w T (obecnie E S.A.), zwany
dalej powodem, wniósł 17 lipca 2001/ o zatwierdzenie zmiany taryfy dla energii

elektrycznej ze względu na wzrost – w stosunku do założeń przyjętych dla taryfy zatwierdzonej 20 czerwca 2001 r. – kosztów zakupu energii wskutek zatwierdzenia przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki, zwanego dalej pozwanym, nowej taryfy dla P S.A. w W , zwanych dalej P (dostawcy w zakresie energii elektrycznej i usług przesyłowych dla powoda) w dniu 6 lipca 2001 r.

Pozwany decyzją z 31 sierpnia 2001 r. odmówił zatwierdzenia zmiany taryfy dla energii elektrycznej zatwierdzonej decyzją z dnia 20 czerwca 2001 r.

Powód wniósł odwołanie od decyzji pozwanego z dnia 31 sierpnia 2001 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów wyrokiem z 2 października 2002 r. oddalił odwołanie, uznając, że nie zostały spełnione przesłanki art. 155 k.p.a.

Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 4 marca 2004 r. III SK 7/04 uchylił zaskarżony kasacją powoda wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania.

Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów wyrokiem z dnia 21 lipca 2005 r. zmienił decyzję pozwanego w całości w ten sposób, że zatwierdził zmianę taryfy dla energii elektrycznej obejmującą określone w sentencji ceny za energię elektryczną i stawki opłat za usługi przesyłowe.

Sąd uznał między innymi, że zostały spełnione przesłanki zastosowania art. 155 k.p.a. Stwierdził, iż w świetle art. 45 Prawa energetycznego niedopuszczalne jest ustalenie taryfy dla energii elektrycznej na poziomie poniżej uzasadnionych kosztów, zaś zmiana taryfy dla operatora systemu i stawek za przesył energii mieści się w zakresie pojęcia kosztów uzasadnionych, które powinny znaleźć pokrycie w zatwierdzonej taryfie.

Sąd stwierdził, że skutkiem działań pozwanego było przerzucenie konsekwencji wzrostu cen hurtowych (cen i opłat P) wyłącznie na spółkę dystrybucyjną, czyli powoda, co przyczyniło się istotnie do powiększenia straty w działalności operacyjnej dystrybutora energii. Sąd zwrócił również uwagę, iż przez fakt zatwierdzenia taryfy P , pozwany uznał koszt tej podwyżki za uzasadniony. Koszt taki powinien zostać przeniesiony w całości do kosztów działalności dystrybutora energii działającego na niższym poziomie obrotu. Powód jest

całkowicie uzależniony od P w zakresie usług przesyłowych i zakupu energii elektrycznej.

Pozwany zaskarżył powyższy wyrok apelacją i wniósł o jego uchylenie w całości i umorzenie postępowania. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie art. 316 § 1 w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. poprzez wydanie wyroku niewykonalnego, naruszenie art. 47 ust. 4 w zw. z art. 3 pkt. 17 Prawa energetycznego poprzez ich wadliwe zastosowanie polegające na reaktywowaniu taryfy, która wygasła z dniem 1 lipca 2002 r., naruszenie § 6 ust. 1 rozporządzenia taryfowego

Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 9 sierpnia 2006 r. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że uchylił decyzję pozwanego. W uzasadnieniu wskazano, iż apelacja pozwanego zasługuje na uwzględnienie, ponieważ wprowadzenie i zatwierdzenie zmian do taryfy zatwierdzonej decyzją z 20 czerwca 20001 r. po upływie terminu obowiązywania taryfy, jest bezprzedmiotowe. Dlatego zdaniem SAW nie można było rozstrzygać sprawy co do istoty i należało stwierdzić bezprzedmiotowość postępowania administracyjnego.

W skardze kasacyjnej powoda podniesiono zarzut naruszenia przepisów prawa procesowego, tj. art. 479⁵³ § 2 k.p.c. przez przyjęcie, że nie może być zmieniona decyzja pozwanego po zakończeniu roku taryfowego, którego dotyczyła; art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 poprzez niewyjaśnienie podstawy prawnej wyroku; art. 386 § 1 k.p.c. przez zastosowanie, mimo iż apelacja pozwanego była nieuzasadniona; art. 385 k.p.c. przez jego niezastosowanie, mimo iż apelacja była bezzasadna oraz przepisów prawa materialnego, tj. art. 47 ust. 4 Prawa energetycznego przez przyjęcie, że zmieniona wyrokiem Sądu taryfa dla energii elektrycznej musi wejść w życie, a tym samym niedopuszczalne jest zatwierdzenie taryfy na rok taryfowy, który zakończył się; art. 45 ust. 1 Prawa energetycznego przez jego niezastosowanie.

Wskazując na powyższe podstawy wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i jego zmianę poprzez oddalenie apelacji pozwanego..

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. W rozpoznawanej sprawie jest niesporne, że decyzją pozwanego z dnia 20 czerwca 2001 r. zatwierdzono taryfę dla powodowego przedsiębiorstwa energetycznego na okres do 30 czerwca 2002 r. Zgodnie z obowiązującym wówczas § 6 ust. 1 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 14 grudnia 2000 r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz zasad rozliczeń w obrocie energią elektryczną (Dz.U. z 2001 r. Nr 1 poz. 7) „Taryfę ustala się na okres 12 miesięcy kalendarzowych, z zastrzeżeniem ust. 2, zwany dalej "rokiem obowiązywania taryfy", który rozpoczyna się od dnia 1 lipca każdego roku.” Stosownie zaś z ust. 2 tego przepisu „W przypadku nieprzewidzianej, istotnej zmiany warunków prowadzenia przez przedsiębiorstwo energetyczne działalności gospodarczej lub podjęcia przez przedsiębiorstwo nowego rodzaju działalności gospodarczej, taryfa może być ustalona na inny okres niż określony w ust. 1, nie dłuższy niż 24 miesiące.” Z przepisu tego wynika, że po pierwsze – decyzja o zatwierdzeniu taryfy dla przedsiębiorstwa energetycznego jest decyzją administracyjną „okresową”, która wygasa z ostatnim dniem okresu, na jaki została zatwierdzona taryfa, po drugie -- taryfa może być ustalona na inny okres niż 12 miesięcy, nie dłuższy wszakże niż 24 miesiące, gdy wystąpią okoliczności określone w § 6 ust. 2 rozporządzenia. Jednakże w obu wypadkach decyzja o zatwierdzeniu taryfy wskazuje okres obowiązywania taryfy, który zarazem jest okresem obowiązywania decyzji administracyjnej zatwierdzającej taryfę.

2. Przepisy Prawa energetycznego i wydane na jego podstawie przepisy wykonawcze nie przewidywały możliwości zmiany taryfy zatwierdzonej decyzją Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki. Jednakże biorąc pod rozwagę przepis art. 30 ust. 1 Prawa energetycznego, zgodnie z którym do postępowania Przed Prezesem URE stosuje się, z zastrzeżeniem ust. 2-4, przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego, należy przyjąć, że zmiana decyzji zatwierdzającej taryfę może nastąpić na podstawie art. 155 k.p.a. Sąd Najwyższy w niepublikowanym wyroku z dnia 26 lutego 2004 r., III SK 5/04, stanął na stanowisku, że wniosek przedsiębiorstwa energetycznego o zmianę, w trybie art. 155 k.p.a., decyzji Prezesa URE w sprawie zatwierdzania na dany rok taryfy dla energii elektrycznej nie mógł być załatwiony pozytywnie, gdyż zmiana taka stanowiłaby naruszenie

obowiązującej na gruncie prawa energetycznego zasady rocznego obowiązywania taryfy, bowiem nie zostały spełnione przesłanki prawne uzasadniające odstępianie od tej zasady. W innych orzeczeniach Sądu Najwyższego eksponuje się zasadę „okresowości” (uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów z 15 czerwca 2004 r. III SZP 2/04, OSNP 2005/9/132; wyrok z dnia 4 marca 2004 r. III SK 7/04), co łącznie wskazuje na prawidłowość wyżej przedstawionej wykładni, zgodnie z którą decyzje o zatwierdzeniu taryfy mają charakter decyzji terminowych (okresowych) nie tylko dlatego, że zatwierdzone taryfy obowiązują w okresie wskazanym w decyzji, ale także dlatego, że same decyzje obowiązują do upływu tego okresu.

3. W uzasadnieniu uchwały Sądu Najwyższego z dnia 15 czerwca 2004 r. trafnie wskazano, że weryfikacja stawek taryfowych nie sprzeciwia się istocie okresowego charakteru tych stawek, co można zilustrować następującymi przykładami: a) zmienione ceny i opłaty będą obowiązywały w całym ustalonym poprzednio okresie (nowe stawki - stary okres); b) zmiana taryfy obejmuje tylko wyznaczony poprzednio okres i polega na jego skróceniu na zasadach i w granicach określonych w § 6 ust. 2 rozporządzenia taryfowego, c) zmianie ulegają ceny i opłaty od pewnego terminu (np. od dnia złożenia uzasadnionego wniosku o zmianę taryfy) bez naruszenia ustalonego poprzednio "roku obowiązywania taryfy", d) zmianie ulega wysokość ceny taryfowej z równoczesną modyfikacją okresu jej obowiązywania w granicach § 6 ust. 2 rozporządzenia taryfowego. W nawiązaniu do zasady okresowości (rocznego obowiązywania) taryfy należy wskazać, że z istoty i funkcji taryfy wynika, że jej zmiana może być skutecznie dokonana tylko w okresie jej obowiązywania, bowiem po upływie tego okresu decyzja wygasa.

4. Obecnie odstępstwo od tej zasady przewiduje obowiązujący od 3 maja 2005 r. przepis art. 47 ust. 2c pkt. 2 Prawa energetycznego, zgodnie z którym dotychczasowa taryfa – a tym samym zatwierdzająca ją decyzja – obowiązuje do momentu zatwierdzenia nowej taryfy lub zakończenia postępowania sądowego z odwołania od decyzji Prezesa URE o zatwierdzeniu nowej taryfy („w przypadku upływu okresu, na jaki została ustalona taryfa, do dnia wejścia w życie nowej taryfy stosuje się taryfę dotychczasową, jeżeli toczy się postępowanie odwoławcze od decyzji Prezesa URE”). Przepis ten nie może stanowić bezpośrednio podstawy rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, ale dostarcza istotnej wskazówki interpretacyjnej

w przedmiocie zarzutów naruszenia prawa podniesionych w skardze kasacyjnej. Wynika z niego, iż w przypadku wniesienia odwołania od decyzji Prezesa URE, do dnia ostatecznego zakończenia postępowania stosuje się taryfę dotychczasową. Nowa taryfa, uwzględniająca stawki za energię elektryczną w wysokości ustalonej wyrokiem sądu, wchodzi zatem w życie dopiero po upływie terminu określonego w art. 47 ust. 4 Prawa energetycznego, przy czym publikacja taryfy możliwa jest dopiero po uprawomocnieniu się orzeczenia. Z powyższego wynika, iż w świetle aktualnie obowiązującego stanu prawnego dopuszczalne jest dokonywanie przez sądy powszechne zmian w treści decyzji o zatwierdzeniu nowej taryfy (lub decyzji o odmowie zmiany dotychczasowej taryfy), ponieważ taryfa taka obowiązuje do momentu prawomocnego zakończenia postępowania sądowego.

5. W dacie wniesienia przez powoda odwołania od decyzji Prezesa URE nie obowiązywał jeszcze przepis art. 47 ust. 2c pkt. 2 Prawa energetycznego, a przepis art. 47 ust. 1 tego Prawa stanowił jedynie o obowiązku zatwierdzenia taryfy przez Prezesa URE. W obowiązującym ówczesnie stanie prawnym nie było przepisu, który mógłby stanowić podstawę prawną obowiązywania taryfy do momentu zakończenia postępowania z odwołania od decyzji Prezesa URE. W konsekwencji, decyzja z 20 czerwca 2001 r. o zatwierdzeniu taryfy wygasła w dniu 30 czerwca 2002 r. Po tej dacie odwołanie od decyzji Prezesa URE oddalającej wniosek o zmianę decyzji z 20 czerwca 2001 r. nie mogło zostać merytorycznie rozpoznane, ponieważ w obrocie prawnym nie funkcjonowała już decyzja, której zmiany domagał się powód.

6. W niniejszej sprawie postępowanie sądowe zostało wszczęte wniesieniem odwołania od decyzji Prezesa URE z 31 sierpnia 2001 r. odmawiającej zmiany taryfy zatwierdzonej decyzją z 20 czerwca 2001 r. (oddalającej wniosek o zatwierdzenie nowej taryfy). Odwołanie to zostało oddalone wyrokiem Sądu Okręgowego – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 2 października 2002 r., a więc po dacie wygaśnięcia decyzji, o której zmianę wnosił powód. O umorzenie postępowania Prezes URE wniósł jednak dopiero w apelacji od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia z dnia 21 lipca 2005 r., którym zmieniono zaskarżoną decyzję z dnia 31 sierpnia 2001 r. w

ten sposób, że zatwierdzono zmianę taryfy dla energii elektrycznej zatwierdzonej prawomocną decyzją z dnia 20 czerwca 2001 r.

7. Stosownie do art. 398¹⁹ k.p.c., jeżeli istniała podstawa do umorzenia postępowania, Sąd Najwyższy uchyla wydane w sprawie wyroki oraz umarza postępowanie. Art. 355 k.p.c. przewiduje umorzenie postępowania, jeżeli wydanie wyroku "stało się zbędne lub niedopuszczalne". W niniejszej sprawie wydanie wyroku stało się "zbędne", ponieważ wygasła decyzja Prezesa URE, która miałaby zostać zmieniona orzeczeniem sądowym.

Biorąc powyższe pod rozwagę, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

Za zgodność z oryginałem
Kierownik Sekretariatu Wydziału

W/2/108